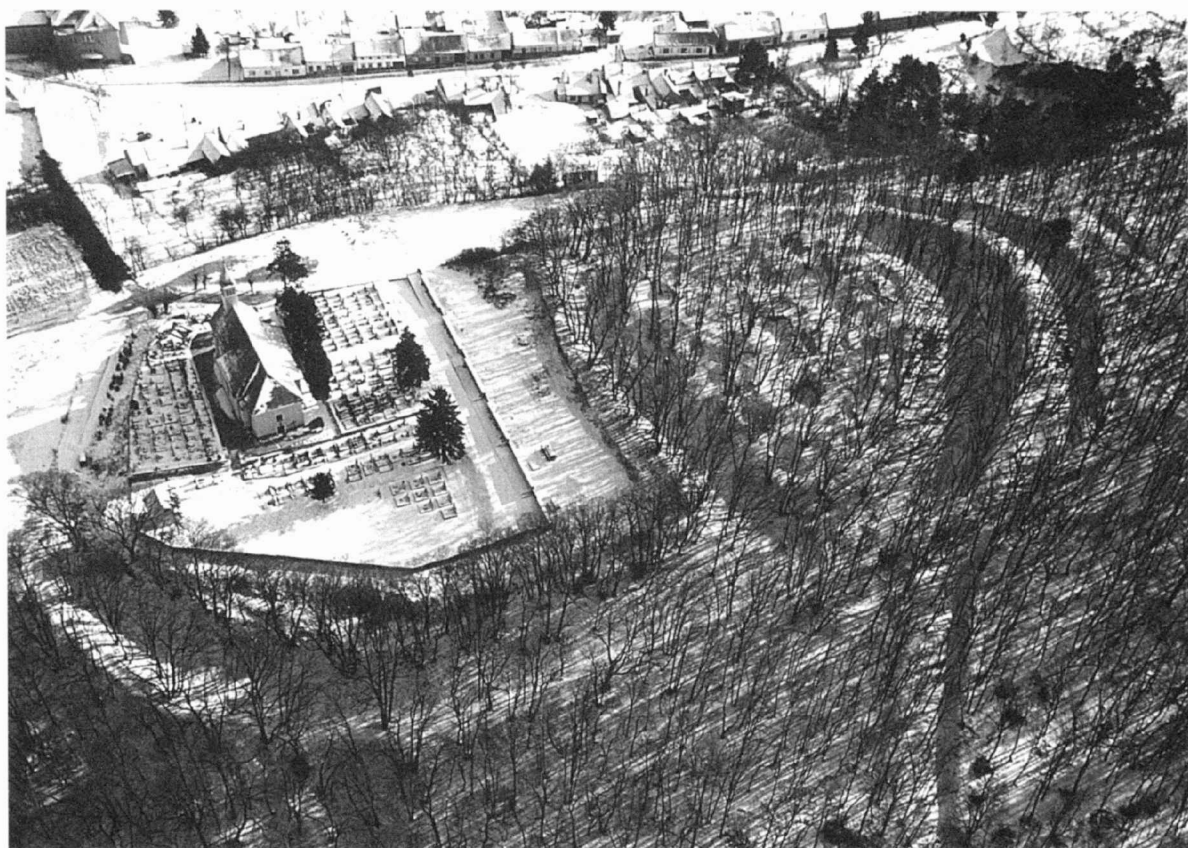

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

41 (1999)

Brno 2000

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio, Dana Gregorová
Na titulním listě:	Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek zaniklého hradu.
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

09409/01

Opustil nás doc. RNDr. Bohuslav Klíma, DrSc.

Doc. Klíma spojil prakticky celou svou vědeckovýzkumnou činnost s brněnským Archeologickým ústavem. Již před tím než se stal na podzim 1952 řádným členem Archeologického ústavu ČSAV, ujal se v roce 1947 z pověření Ústavu systematického výzkumu paleolitických stanic pod Pavlovskými vrchy. První průpravu k tomu získal již před vstupem na přírodovědeckou fakultu MU, když si vydělával kreslením kamenné industrie pro prof. K. Absolona. Často vzpomínal, jak přísně prof. Absolon kresby hodnotil a platil jen za nejkvalitnější. Ostatní se musely dělat znova. To vytříbilo Klímovo kreslířské nadání. Výtvarný cit, trpělivost a nezměrná píle podminila, že při intenzivní výzkumné a rozsáhlé organizační činnosti, řadu let zastával funkci zástupce ředitele ústavu, sám dělal kresebnou terénní dokumentaci svých výzkumů, kreslil všechny nálezy a ilustroval své publikace četnými kvalitními obrázky. Jako přírodovědec si v kolektivu Archeologického ústavu osvojil nejdůležitější prvky historického myšlení pro kvalifikovaný archeologický výzkum i pro interpretaci objevů, a stal se partnerem všech archeologů.

Vědeckovýzkumnou a pedagogickou činnost doc. Klímy v oblasti paleolitu a mezolitu jistě kvalifikovaně zhodnotí příslušní odborníci. Já

mohu podat osobní svědectví o dobrém příteli, s nímž jsem v Archeologickém ústavu ČSAV v Brně více než 30 let sdílel jednu pracovnu, se kterým mě spojoval upřímný vztah k našemu pracovišti, jehož rozvoj nám oběma ležel na srdci. Blízcí jsme si byli také ochotou nezištně něco udělat pro druhé v dobrovolných zájmových organizacích, v sedmdesátých a osmdesátých letech zejména v Exodu pro pracovníky všech druhů škol a vědeckých ústavů. Tam jsme také mohli dobře propagovat práci archeologů. Na Bohouškovu vědeckou činnost jsem se jako "slovan" díval z protilehlého konce výzkumných zájmů našeho ústavu. Sám jsem se paleolitu zdaleka vyhýbal a ochotně jsem mu každý nálezy z tohoto období předal. Životopiscům B. Klímy patrně unikne, že on, i když se v jeho bibliografii mnoho článků o Slovanech nevyskytuje, k časné středověkému výzkumu a jeho prezentaci významně přispíval. Byl zpravidla prvním kritikem mých textů určených k publikování, dobrým rádcem při formulování složitějších pasáží a zvláště při přípravě obrazové dokumentace. Má velkou zásluhu na vybudování prvních objektů výzkumné základny na hradišti v Mikulčicích. V naší pracovně se v roce 1962 rodily první tři verze libreta k úspěšné výstavě Velká Morava. Doc. Klíma dával k dispozici své bohaté zkušenosti z výstav, které od roku 1954 pod

jeho vedením připravovali všichni pracovníci ústavu v různých moravských městech. Tyto expozice představovaly velice názorně široké veřejnosti naše nejnovější objevy, vyvolávaly zájem o archeologické památky a o jejich záchranu, a vychovávaly lidi k dobrému vztahu k dějinám své země a k životnímu prostředí. Je nepochybné, že v žebříčku odborných zájmů doc. Klímy stál slovanský výzkum hned za paleolitem. Lásku k slovanským památkám přenesl na své děti, jak ukazuje specializace jeho syna archeologa, který i v složitých poměrech zůstal věrný slovanské archeologii, i pěkná deční práce o velkomoravských gombících.

Bohuslav Klíma patřil k vědcům, kteří se neuzavřeli do vědecké pracovny. Jeho laskavost a vstřícnost mu získávala mnoho přátel jak z vědeckých kruhů z celého světa, tak i ze širokých vrstev lidí u nás i v zahraničí. Přátelé a známí jej často navštěvovali, nejraději pod Pavlovskými kopci, kde pracoval i odpočíval. Tam mu před deseti lety po prvé vypovědělo pravidelnou službu jeho srdce. Patrně si těžko dovedeme představit, co znamenal zdravotní handicap pro tak činorodého člověka. Statečně se s těžkostmi vyrovnával a neopustil bádání. Našel nadané spolupracovníky, kterým předal bohatý nálezový fond z paleolitických nalezišť v Pavlově a Dolních Věstonicích. S nimi až do posledních dnů řešil úkoly vědeckého projektu "Paleolitické a mezolitické osídlení Moravského krasu", podporovaného grantem AV ČR. V historii Archeologického ústavu AV ČR v Brně bude mít doc. RNDR. Bohuslav Klíma, DrSc., natrvalo čestné místo. Jeho spolupracovníci, žáci a přátelé na něho budou rádi vzpomínat.

Čeněk Staňa

Výčet terénních aktivit Bohuslava Klímy byl publikován ve sborníku k jeho 70. narozeninám (J. Svoboda, ed., *Paleolithic in the Middle Danube Region*, Spisy AÚ AV ČR v Brně, svazek 5).

Ve zmíněné knize byla publikována i bibliografie Bohuslava Klímy do roku 1995.

Bibliografie Bohuslava Klímy 1996 - 2000

1996

Paleolithic Fiber Technology: Date from Pavlov I, Czech Republic, ca 27.00 B.P. *Antiquity* 70, 526-534 (with J.M. Adovasio and O. Soffer).

1997

Grabungsgeschichte, Stratigraphie und Fundumstände. In: J. Svoboda, ed., Pavlov I - Northwest. The Dolní Věstonice studies 4, 13-51.

Die Knochenindustrie, Zier- und Kunstgegenstände. In: J. Svoboda, ed., Pavlov I - Northwest. The Dolní Věstonice studies 4, 227-286.

Zur Frage der Mikroindustrie aus Pavlov. In: J. Svoboda, ed., Pavlov I - Northwest. The Dolní Věstonice studies 4, 289-312.

1998

Perishable technologies and the genesis of Eastern Gravettian. *Anthropologie* 36, 43-68 (with O. Soffer, J. M. Adovasio, D.C. Hyland and J. Svoboda)

Textiles and basketry in the Paleolithic - what then is the Neolithic? In: A.R. Artemiev, ed., *Historical-cultural contacts between aborigines of the Pacific coast of Northwestern America and Northeastern Asia*. Vladivostok, 311-320 (with O. Soffer, J. M. Adovasio, D.C. Hyland and J. Svoboda).

1999

K analýze velkých loveckých sídlišť: projekt výzkumu gravettien v letech 1995-1997. *Archeologické rozhledy* 51, 1999, 9-25 (with J. Svoboda, L. Jarošová, V. Sládek and P. Škrdl).

Textil, košíkářství a sítě v mladém paleolitu Moravy. *Archeologické rozhledy* 51, 1999, 58-94 (with J.M. Adovasio, O. Soffer, D.C. Hyland and J. Svoboda).

2000

The Gravettian in Moravia: Climate, behavior and technological complexity. In: M. Mussi, W. Roebroeks and J. Svoboda, eds., *Hunters of the Golden Age*. Leiden University, in press (with J. Svoboda, L. Jarošová and P. Škrdl).

Obsah :

STUDIE A KRÁTKÉ ČLÁNKY

J. Folprecht	Závěrečná zpráva o archeologických nálezech na Landeku. A final report about archaeological finds on the Landek-hill.	13
P. Škrdla, M. Lukáš	Příspěvek k otázce geografické pozice lokalit pavlovienu na Moravě. A contribution to the question of the geographical setting of Pavlovian sites in Moravia.	21
D. Merta, M. Peška, R. Procházka, J. Sadílek	Předběžné výsledky záchranných archeologických výzkumů v Brně v roce 1999. Vorläufige Ergebnisse archäologischer Rettungsgrabungen in Jahr 1999.	35

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

PALEOLIT

BORŠICE U BUCHLOVIC (okr. Uh. Hradiště)	P. Škrdla	67
BRNO (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	P. Škrdla	71
BRNO (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)	J. Svoboda	76
DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	J. Svoboda	80
KYJOV (k. ú. Boršov u Kyjova, okr. Hodonín)	J. Svoboda	83
MILOVICE (okr. Břeclav)	A. Verpoorte, M. Žemla,	84
MOKRÁ - HORÁKOV (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	P. Škrdla	85
ONDRATICE (okr. Prostějov)	J. Svoboda	87
PAVLOV (okr. Břeclav)	A. Verpoorte, M. Žemla,	87
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (k. ú. Jarošov u Uh. Hradiště, okr. Uh. Hradiště)	P. Škrdla, O. Kruml	88

NEOLIT

BĚHAŘOVICE (okr. Znojmo)	M. Bálek	95
BRNO (k. ú. Bosonohy, okr. Brno-město)	M. Kuča	95
ČECHY POD KOSÍŘEM (okr. Prostějov)	M. Šmíd	96
DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	S. Stuchlík, L. Šebela	96
KOSTELEČEK NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	96
KUŘIM (okr. Brno-venkov)	M. Bálek	97
LEŠANY (okr. Prostějov)	P. Fojtík	97
MILOVICE (okr. Břeclav)	S. Stuchlík	98
MOKRÁ - HORÁKOV (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov)	M. Hložek	99

PŘEROV (k. ú. Předměstí, okr. Přerov)	Z. Schenk	99
SELOUTKY (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	100
STRAHOVICE (okr. Opava)	P. Stabrava	102
URČICE (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	104
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	105

ENEOLIT

BROD NAD DYJÍ (okr. Břeclav)	D. Jelínková, L. Šebela	109
BYSTROČICE (okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer	109
BYSTROČICE (k. ú. Žerůvky, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer	109
ČELECHOVICE NA HANÉ (okr. Prostějov)	A. Přichystal	109
HLUCHOV (okr. Prostějov)	M. Šmíd	111
JEŽKOVICE (okr. Vyškov)	K. Kupčíková, L. Šebela	111
KOSTELEČ NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	111
OLOMOUC (k. ú. Řepčín, okr. Olomouc)	F. Šrámek, P. Vitula	112
NEMILANY (okr. Olomouc)	M. Kalábek, P. Vitula	112
SELOUTKY (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	113
SLAVKOV (okr. Uherské Hradiště)	D. Parma	113
UHERSKÝ OSTROH (k. ú. Kvačice, okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková, M. Vaškových	114
URČICE (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	114
VÁVROVICE (okr. Opava)	P. Stabrava	115
VELKÝ TÝNEC (okr. Olomouc)	A. Tajer, J. Peška	117
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	118

DOBA BRONZOVÁ

BLATEC (okr. Olomouc)	T. Berkovec	121
BLUČINA (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	122
BŘUCHOTÍN (okr. Olomouc)	F. Šrámek, P. Vitula	123
BYSTROČICE (okr. Olomouc)	M. Kalábek	124
DOLNÍ BOJANOVICE (okr. Hodonín)	J. Škojec	124
MOHELNICE (okr. Šumperk)	J. Peška	124
MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov)	S. Stuchlík	126
NEDVĚZÍ (okr. Olomouc)	T. Berkovec	128
NEMILANY (okr. Olomouc)	M. Kalábek, P. Vitula	128
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)	F. Šrámek, P. Vitula	128
OLOMOUC (k. ú. Povel, okr. Olomouc)	F. Šrámek, P. Vitula	129
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	129
SOBOTOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	129
TŘEBČÍN (okr. Olomouc)	M. Přichystal	129

TVRDONICE (okr. Břeclav)	J. Škojec, O. Marek	131
URČICE (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	131
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	131

DOBA ŽELEZNÁ

BORŠICE U BLATNICE (okr. Uherské Hradiště)	D. Parma	135
ČECHY POD KOSÍŘEM (okr. Prostějov)	M. Šmíd	135
DĚTKOVICE (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	135
HORNÍ HERŠPICE (okr. Brno-město)	M. Geisler	135
CHVALČOV (okr. Kroměříž)	A. Matějčíková	137
KOSTELEČEK NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	137
OHROZIM (okr. Prostějov)	M. Šmíd	137
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)	F. Šrámek, P. Vitula	137
PROSTĚJOV (okr. Prostějov)	M. Šmíd	137
PROSTĚJOV (okr. Prostějov)	M. Šmíd	138
PŘEROV (okr. Přerov)	Z. Schenk	139
SELOUTKY (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	139
SLATINKY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	139
ŠLAPANICE (okr. Brno-venkov)	A. Matějčíková	140
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	140

DOBA ŘÍMSKÁ A STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

KOSTELEČEK NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	145
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	145
MUŠOV (okr. Břeclav)	B. Komoróczy	145
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)	F. Šrámek, P. Vitula	147
SLATINKY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	147

STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

BLANSKO (okr. Blansko)	J. Doležel	151
BRNO (k. ú. Komárov, okr. Brno- město)	J. Unger	151
BRNO (k. ú. Staré Brno, okr. Brno- město)	R. Zatloukal	152
BRNO (okr. Brno-město)	R. Zatloukal	153
BRNO (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	A. Matějčíková	153
BYSTROČICE (okr. Olomouc)	M. Kalábek	153
ČERNÁ HORA (okr. Blansko)	J. Doležel	153
DEBLÍN (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	154
DĚDICE (okr. Vyškov)	M. Plaček	156
DOUBRAVNÍK (okr. Žďár nad Sázavou)	J. Doležel	156

HAJANY (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	157
HRUŠKY (okr. Břeclav)	J. Škojec, O. Marek	158
HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)	M. Bálek	158
JEDOVNICE (okr. Blansko)	J. Doležel, J. Plch	159
JEDOVNICE (okr. Blansko)	J. Doležel, J. Plch	161
JEDOVNICE (okr. Blansko)	J. Doležel, J. Plch	161
JIHLAVA (okr. Jihlava)	D. Merta, D. Zimola	164
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	165
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	165
JIHLAVA (okr. Jihlava)	D. Zimola	166
JIHLAVA (okr. Jihlava)	D. Zimola	166
JIHLAVA (okr. Jihlava)	D. Zimola	166
JÍVOVÁ (okr. Olomouc)	P. Procházková, M. Kalábek	167
KONICE (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	168
KOSTelec NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	168
KOSTICE (okr. Břeclav)	R. Švecová	169
MIKULČICE (okr. Hodonín)	L. Poláček, O. Marek, J. Škojec, R. Skopal	170
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	171
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	171
MOKRÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	172
MOKRÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	173
MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)	R. Procházka	174
NĚMČICE (okr. Blansko)	J. Doležel	175
NEMILANY (okr. Olomouc)	M. Kalábek, P. Vitula	177
NEZAMYSlice (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	179
POZOŘICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	179
PROSTĚJOV (okr. Prostějov)	M. Šmíd	180
PROSTĚJOV (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	181
PŘEROV (okr. Přerov)	Z. Schenk	182
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	183
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk	183
ROZSTÁNÍ (okr. Prostějov)	J. Doležel, J. Plch	184
RUDICE (okr. Blansko)	J. Doležel, J. Plch	185
SELOUTKY (okr. Prostějov)	Z. Čižmář	185
SENETÁŘOV (okr. Blansko)	J. Doležel, J. Plch	186
SUCHONICE (okr. Olomouc)	T. Berkovec	186
TIŠTÍN (okr. Prostějov)	A. Prudká, P. Procházková	187
TŘEBÍČ (okr. Třebíč)	P. Obšusta	188

UHERSKÝ OSTROH (k. ú. Kvačice, okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková, M. Vaškových	193
VOJKOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	194
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	195
ZNOJMO-LOUKA (okr. Znojmo)	J. Unger	195

SPECIÁLNÍ METODY

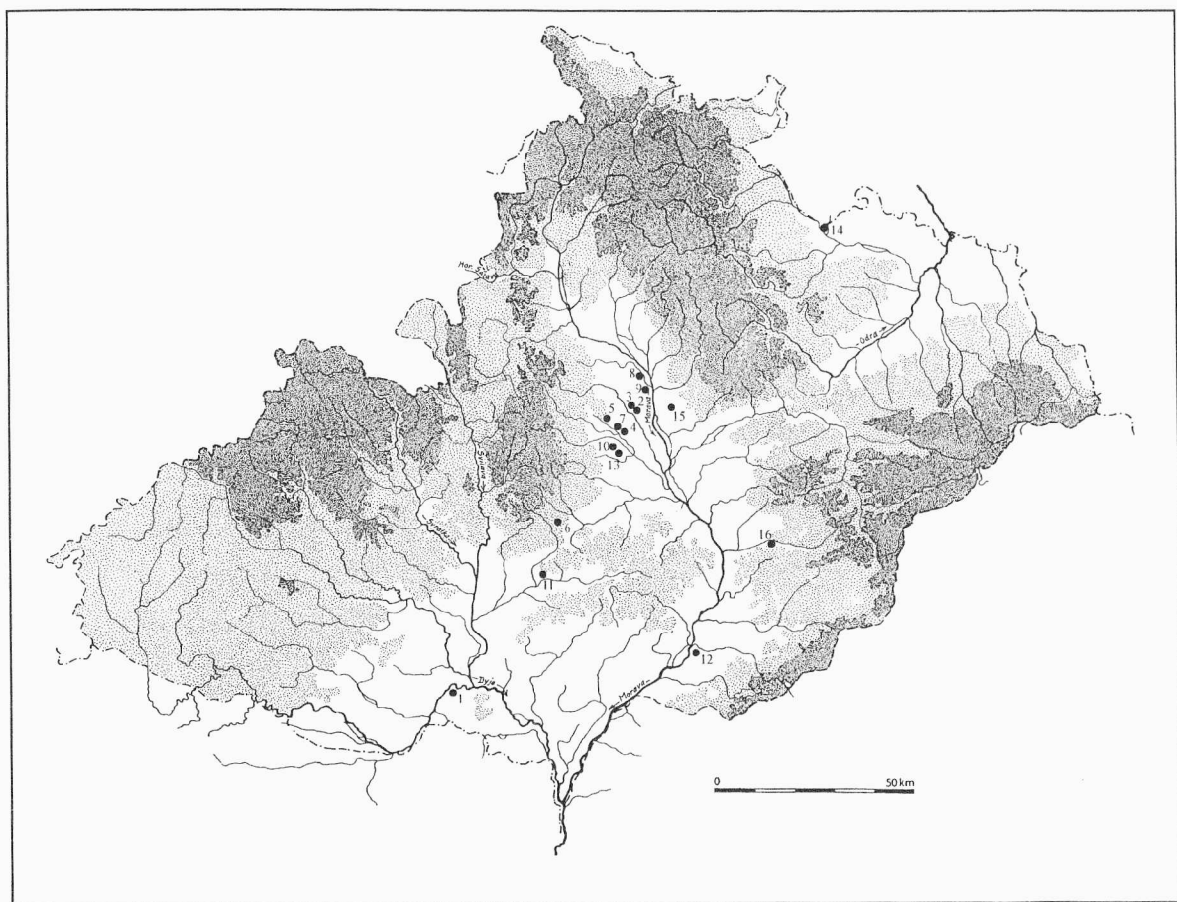
M. Bálek	Výsledky leteckého snímkování na Moravě v letech 1998 - 1999	199
V. Hašek, J. Peška, P. Vitula	Geofyzikální prospekce a archeologický výzkum na trase rychlostní komunikace R 35 Křelov – Lipník nad Bečvou	208
V. Hašek, J. Kovárník	Nové nálezy pravěkých příkopů na Moravě	233
V. Hašek, J. Pavelčík	Geofyzikální prospekce a dosavadní archeologický výzkum v prostoru epilengyelského rondelu z Uherského Brobu - Kyčkova	238
R. Křivánek	1998 – první rok využívání cesiových magnetometrů při výzkumu archeologických lokalit v Čechách	242
A. Majer	Vyzařovací odpor vysokofrekvenčního dipólu elektrického typu a detekce podzemních nehomogenit	253
J. Pavelčík	Geofyzikální a archeologický průzkum kostela sv. Františka Xaverského v Uherském Hradišti	257
M. Plaček	Povrchový průzkum reliéfních pozůstatků tří středověkých opevněných sídel v okrese Přerov	263
E. Opravil	Rostlinné makrozbytky z Brna, Dominikánské ulice (okr. Brno-město)	267

ZPRÁVY O ČINNOSTI

J. Doležel	Archeologický ústav AV ČR Brno v roce 1999	281
J. Dvorská	Dendrochronologické pracoviště v Mikulčicích v roce 1999	283
A. Přichystal	Zpráva o činnosti skupiny geoarcheologie na katedře geologie a paleontologie PřF MU v roce 1999	285
Š. Hladilová	Spolupráce s archeology v roce 1999	285

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 1999

ENEOLIT

1 - Brod nad Dyjí, 2, 3 - Bystročice, 4 - Čelechovice na Hané, 5 - Hluchov, 6 - Ježkovice, 7 - Kostelec na Hané, 8 - Olomouc, 9 - Nemilany, 10 - Seloutky, 11 - Slavkov, 12 - Uherský Ostroh, 13 - Určice, 14 - Vávrovice, 15 - Velký Týnec, 16 - Zlín

BROD NAD DYJÍ (okr. Břeclav)

„Pod silnicí“. Polykulturní sídliště (LnK, MMK, ÚK, d. římská). Povrchový sběr.

Na lokalitě v Brodě nad Dyjí, v trati Pod silnicí (lokalita č. 6 podle databáze vypracované D. Jelínkovou pro SÚPP Brno), na níž první povrchové nálezy objevili pracovníci AÚ AV ČR Brno D. Jelínková, O. Marek a P. Ondráček v roce 1978, byl referenty proveden v září 1997 ověřovací terénní výzkum. Do literatury uvedla lokalitu E. Klanicová v r. 1993 s tím, že ve sbírkách Regionálního muzea v Mikulově jsou uloženy nálezy (pod př. č. 54/89), které získal v r. 1989 J. Štětkař. Veškerý doposud shromážděný archeologický materiál datuje nejstarší osídlení na lokalitě do doby kultury s lineární keramikou, moravskou malovanou keramikou, dále do únětické kultury a do doby římské. Na základě výskytu archeologických nálezů (zlomků keramiky, mazanice, zvířecích kostí, štípané kamenné industrie a opracovaných kamenů) referenti vymezili rozsah nálezště. Rozkládá se na mírném návrší (184 m n. m.), na pravém břehu Dyje, západně od silnice z Brodu nad Dyjí do Novosedel a je 150–500 m vzdáleno od čističky. Na základní mapě 1:100 000, listu 34-12-23, je vymezeno souřadnicemi (měřeno od Z a J sekční čáry): Z-362, J-100; Z-368, J-92; Z-363, J-80; Z-352, J-69; Z-347, J-67; Z-340, J-71; Z-341, J-80; Z-346, J-90; Z-353, J-97.

Letecké snímkování lokality provedené J. Kovárníkem (1997, 319) v r. 1994, ukázalo na výskyt většího počtu zahloubených archeologických objektů.

Dagmar Jelínková, Lubomír Šebela
AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Klanicová, E. 1993: Přírůstky archeologického pracoviště Regionálního muzea v Mikulově v letech 1984–1992, RegioM (Zpravodaj Regionálního muzea v Mikulově), 1–6.

Kovárník, J. 1997: 10 let letecké archeologie na Moravě (a v bývalém Československu) 1983–1993, PV 1993–1994, 311–331.

Resumé:

Broď nad Dyjí (Bez. Břeclav). Pod silnicí. Neolithikum (LBK, KMBK), Bronzezeit (ÚK), Römerzeit. Siedlung. Oberflächensammlung.

BYSTROČICE (okr. Olomouc)

„Na krátkých“. Eneolit - KŠK. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

V únoru 1999 narušila stavba plynofikačního výkopu hrob kultury se šňůrovou

keramikou v bezprostřední blízkosti J hrany dnešního hřbitova v nadmořské výšce 220 m n. m. Hrob H1 se nalézal pod 0,8 m mocnou orníční vrstvou v podloží tvořeném spraší. Půdorys hrobové komory orientované V-Z měl obdélníkový tvar se zaoblenými rohy (2,25 m x 1,78 m). Ve dně hrobky hluboké 1,14 m, se po preparaci vyrýsovaly podél severní a jižní stěny dva mělké žláby, související patrně s dřevěnou konstrukcí. Konstrukce představovaly nejspíš dva opracované trámky či polena zapuštěné do dna, po nichž zůstaly zachovány nepravidelné žláby (S žlába: délka - 1,26 m, šířka - 0,14 m a hloubka 0,1 m; J žlába: délka - 1,3 m, šířka - 0,38 m a hloubka 0,15 m). Nepřehledná změř lidských kostí v neanatomické poloze a zlomky dvou pohárů a amfory v J polovině jámy i v zásypu J žláby, patrně souvisí s druhotným otevřením hrobu. S tímto zásahem je snad možné spojovat nález kolkem zdobeného zlomku zvoncovitého poháru. Zlomky nalezeného skeletu patřily muži s výrazným svalovým reliéfem mezi 40 – 45 lety, s tělesnou výškou 166 – 168 cm. Mezi kostmi byl nalezen zlomek kosti vřetenní náležící dalšímu jedinci. Identifikace lokality v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-23, v souřadnicích 476 mm od Z s.č. - 12 mm od J s.č.

Marek Kalábek, Arkadiusz Tajer, AC VMO

Resumé:

Bystročice (Bez. Olomouc). „Na krátkých“. Āneolithikum. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

BYSTROČICE (k. ú. Žerůvky, okr. Olomouc)

Obec. Eneolit - KNP. Sídliště. Záchraný výzkum.

V červnu 1999 narušily postupující práce výkopu plynofikace v obci 3 jámy náležející kultuře s nálevkovitými poháry. Toto dosud neznámé sídliště leží na hlavní ulici od kostela směrem k J v nadmořské výšce 214–218 m. Identifikace lokality v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-23, v souřadnicích 395 mm od Z s.č. - 56 mm od J s.č.; 387 mm od Z s.č. - 50 mm od J s.č.

Marek Kalábek, Arkadiusz Tajer, AC VMO

Resumé:

Bystročice - Žerůvky (Kataster Žerůvky, Bez. Olomouc). Intravilan der Gemeinde. Trichterbecher-kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

ČELECHOVICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

SV okolí kóty 238. Eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

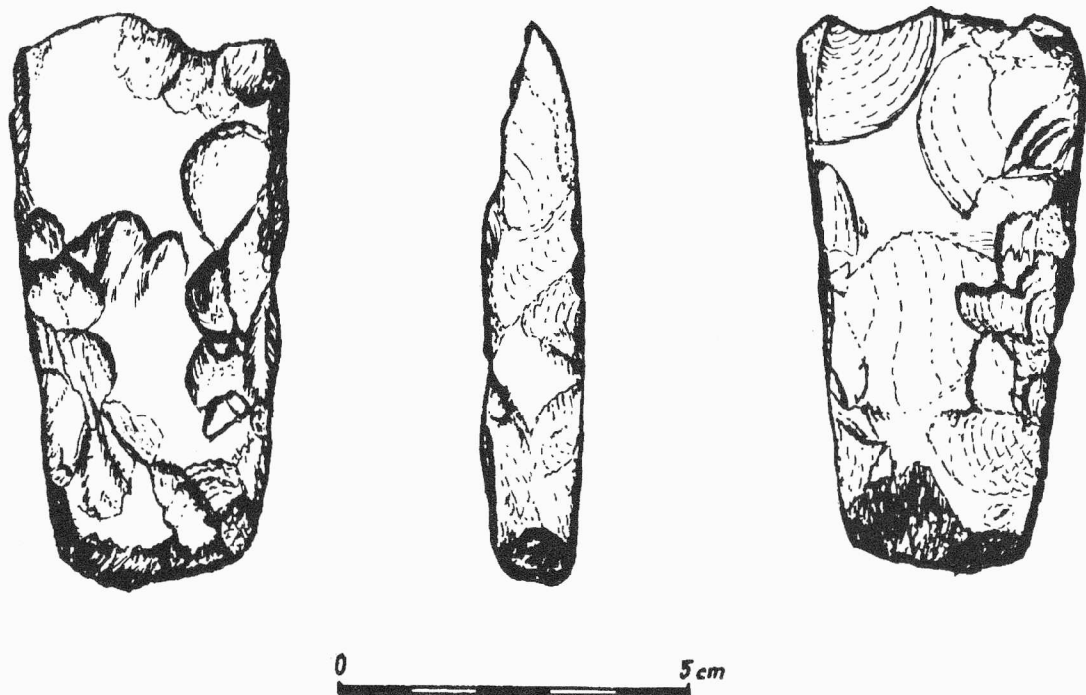
Nález silicetové sekery pochází z mírného návrší, které přiléhá k západnímu okraji obce. Na

jihu je omezeno silnicí Čelechovice na Hané – Stařechovice, respektive paralelně tekoucím Českým potokem, na západě spadá do poměrně strmého údolí kolem bezejmenného přítoku Českého potoka. Uvedené návrší je mírně ukloněno k jihu a na severu navazuje na prudký zlomový svah Velkého Kosíře, jehož výběžek nad nalezištěm má název Vápenice a je tvořen devonskými vápenci. V tomto svahu nad lokalitou je situováno světově proslulé naleziště devonských zkamenělin Růžičkáv lom.

Sekeru zde vyzvedl před několika lety při opakovaném povrchovém průzkumu v poli ing. J. Coufal ze Smržic. Místo nálezu bylo asi 180 m na SV od kóty 238 m n. m.. Délka artefaktu je 7,8 cm, šířka kolísá u ostří od 3,9 cm po 2,8 cm v týlu, tloušťka je proměnlivá (maximální je v centrální části, až 1,5 cm). Sekera je jen velmi zhruba

vybroušena a nese hojně stopy předcházejícího štípání. Na vybroušených plochách jsou zřetelné křížící se stopy po brusném materiálu, pouze část kolem břitu je vyleštěna pečlivě bez přítomnosti těchto stop. Sekerka má lichoběžníkovitý půdorys, v týlové části mírně asymetricky zaoblený, neboť je zde zachován relikt původního povrchu ledovcového souvku.

Surovina představuje typický eratický silicit z glacienních sedimentů šedé barvy s protáhlými černošedými šlírami nebo naopak světlými okrouhlými „petrosilexy“. Nejbližší výskyty této suroviny jsou v prostoru Moravské brány SV od Hranic na Moravě, v konečných morénách kontinentálního zalednění, to je vzdušnou čarou kolem 60 km na VSV od Čelechovic na Hané.

Obr. 1. Čelechovice na Hané (okr. Prostějov). Silicitová sekera ze SV okolí kóty 238 m n. m. Silizitext. NÖ Umgebung der Code 238 m ü. M.

Silicitové sekerky známe z našeho území jako součást materiálové základny některých eneolitických kultur (se šňůrovou keramikou, s kanelovanou keramikou, s nálevkovitými poháry), vzácně se objevují i ve staré době bronzové. V širším okolí nálezu lze povrchovým sběrem získat celou škálu keramických úlomků, které ukazují, že návrší bylo v pravěku osídleno ve více obdobích včetně eneolitu. Uvedené eratické silicity

jsou např. dominující surovinou pro zhotovování silicitových seker v období kultury se šňůrovou keramikou. Jednoznačné chronologické zařazení povrchového nálezu sekerky je obtížné, ale nejspíš by mohla souviset s kulturou se šňůrovou keramikou (ústní vyjádření L. Šebely).

Z Kosíře byly již dříve popsány (Gottwald 1930) dvě „pazourkové“ sekerky: jednak z neolitického hradiska v lese Pod varhanami (k. ú.

Slatinky), jednak ojedinělý zlomek takové sekerky byl již vyorán na katastru Čelechovic na Hané ve Vinohrádkách, asi 1500 m na SZ od současného nálezu.

Antonín Přichystal

Kat. geologie a paleontologie PřF MU Brno

Literatura:

Gottwald, A. 1930: Příspěvky k praehistorii Prostějovska. – Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané, zvláštní otisk, 73 stran.

Resumé:

Čelechovice na Hané (Bez. Prostějov). NÖ Umgebung der Code 238 m ü. M. Äneolitische Silizitaxt. Oberflächenuntersuchung.

HLUCHOV (okr. Prostějov)

„Končiny“. KNP. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Při skrývce nadloží v trase vodovodního řadu mezi vodojemy v Hluchově a Pěněčíně došlo v poloze Končiny na katastru Hluchova k odkrytí dvou objektů. Prvním objektem byla menší sídlíštní jáma s nevýrazným keramickým materiálem. Druhý objekt obsahoval střepy z několika nádob a zbytky žárového pohřbu. Nález byl vyhodnocen jako zbytek žárového hrobu KNP.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Hluchov (Bez. Prostějov). „Končiny“. TBK. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

JEŽKOVICE (okr. Vyškov)

U pramene potoka Drnůvky. Pozdní eneolit (KŠK?). Ojedinělý nález. Povrchový sběr.

Při povrchovém průzkumu našel v srpnových dnech r. 1999 p. Miroslav Daněk z Drnovic u pramene potoka Drnůvky silicitovou sekeru. Naleziště se nachází při jihozápadním okraji intravilánu obce, na mapě M-33-106-B-b (měřítko 1:250000) ho vymezují souřadnice v G.-K. zobrazení: 3637.40 a 5464.85. Předmět nálezce předal do sbírek Muzea Vyškovska ve Vyškově (prozatím neinventováno, NZ v archivu AÚ AV ČR Brno, č. j. 34/00).

Jedná se o sekerku s mírně poškozeným ostřím, v nárysu je lichoběžníkovitého tvaru, příčný řez čokovitý (obr. 1). Daný kus vykazuje následující parametry: délku - 72 mm, šířku ostří a týlu - 45 a 20 mm při maximální síle - 18 mm. Jako suroviny podle určení A. Přichystala z Katedry geologie a paleontologie PřF MU Brno bylo použito silicitu z glacienních sedimentů.

Podobně tvarované exempláře jsou v moravském prostředí známy jen z hrobových celků kultury se šňurovou keramikou - např. Prusinovice (okr. Kroměříž) - mohyla 7 ze skupiny II (Šebela 1999, Plate 91:1-4) a Vícemilice (okr. Vyškov) - naleziště I: hrob 5 (týž 1999, Plate 119:5-6). Na základě uvedených analogií můžeme daný artefakt zařadit do pozdního eneolitu a jeho příslušnost ke zmíněné kultuře je více než pravděpodobná.

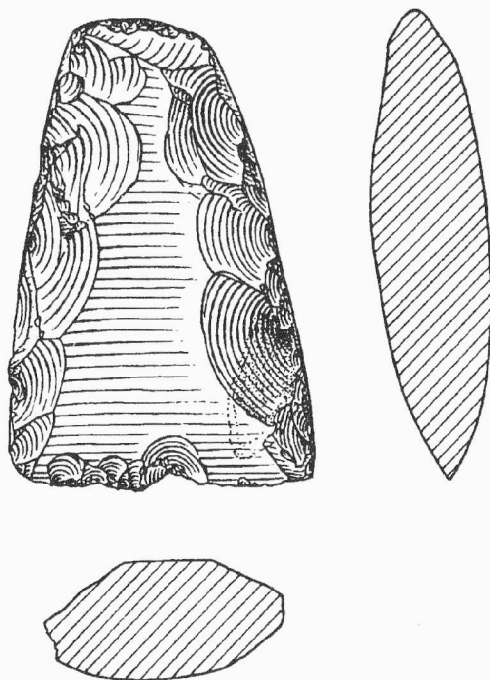
*Klára Kupčíková, Muzeum Vyškov
Lubomír Šebela, AÚ AV ČR Brno*

Literatura:

Šebela, L. 1999: The Corded Ware culture in Moravia and in the Adjacent Part of Silesia, FAM XXIII, Brno.

Resumé:

Ježkovice (Bez. Vyškov). Bei der Quelle des Baches Drnůvka. Späteneolithikum. Einzelfund. Oberflächensammlung.

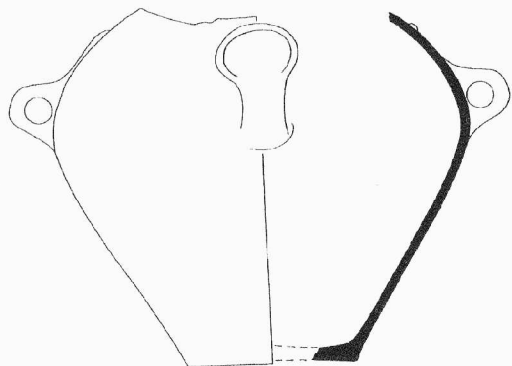
Obr. 1. Ježkovice (okr. Vyškov). Silicitová sekerka. Silizitaxt.

KOSTELEČ NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kozí brada“. KNP. Sídlíště. Záchranný výzkum.

V měsíci březnu 1999 byl na známé archeologické lokalitě východně Kostelce na Hané proveden záchranný archeologický výzkum v trase výstavby místní komunikace. Mezi 4 desítkami objektů byly prozkoumány i dvě jámy KNP. Objekt

K 521 – plýtká kruhová jáma s jednolitou výplní - poskytl větší množství keramiky starší fáze prvního stupně (KNP IA). Zcela nebo částečně rekonstruovat se podařilo 6 nádob. V případě objektu K 528 se jednalo o kruhovou zásobní jámu se zvrstveným zásypem. Na jejím dně leželo torzo čtyřluché amfory s kruhovými aplikacemi nad horním úponem uch (obr. 1).

Obr. 1. Kostelec na Hané (okr. Prostějov), „Kozí brada“ (výstavba místní komunikace). Torzo amfory KNP z objektu K 528. „Kozí brada“ (Beim Straßenbau). Trichterbecherkultur. Objekt K 528 - Torso einer Amphore.

„V obci“. KNP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při snižování terénu pro plánovanou komunikaci vedoucí ve východním sousedství stávající silnice vedoucí kolem ZŠ směrem ke hřbitovu byl vedle jiného prozkoumán i jeden objekt z baalberské fáze KNP. Vedle typické keramiky byl získán i zlomek šálku s výzdobou provedenou technikou brázděného vpichu.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov). „Kozí brada“. TBK. Siedlung. Rettungsgrabung;
„V obci“. TBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

NEMILANY (okr. Olomouc)

„Na kopci“. Eneolit (KNP, KZP, KŠK). Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

V roce 1999 bylo na trase dálnice zachyceno osídlení kultury s nálevkovitými poháry (3 jámy) a kultury se zvoncovitými poháry (11 jam). Na nejvýše položeném místě odkryté trasy bylo odkryto část pohřebiště kultury se šňůrovými poháry (6 hrobů). K eneolitu můžeme patrně též zařadit i druhotný kostrový pohřeb v jámě v poloze „Kapitulní“. Viz. středověk – Nemilany „Na kopci, Kapitulní“.

Marek Kalábek, Petr Vitula, AC VMO

Resumé:

Nemilany (Bez. Olomouc). „Na kopci“. Āneolithikum (TBK, GBK, Schnurkeramik). Siedlung (TBK), Gräberfeld (GBK, Schnurkeramik). Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Řepčín, okr. Olomouc)

„Pod hřbitovem“. Pohřebiště(?). Eneolit - KNP. Záchranný výzkum.

Na základě dohody uzavřené mezi k. a. s. GLOBUS a Archeologickým centrem VMO byl proveden záchranný archeologický výzkum na ploše 16 ha při výstavbě supermarketu. Lokalita se nachází v Olomouci-Řepčíně, v blízkosti ulice Pražská, po levé straně silnice Olomouc - Mohelnice. Lokalitu lze identifikovat na mapě ZM ČSR 1:10000, listu 24-22-19, v prostoru kolem bodu vymezeného koordináty 185 mm od Z s. č. a 325 mm od J s. č. Nadmořská výška naleziště měla hodnotu 236 m. Z geomorfologického hlediska se lokalita nachází na mírném návrší, které přechází v pravobřežní terasu řeky Moravy. Geologické podloží zde tvoří pestrobarevné třetihorní jíly s vysokým podílem hrubozrnného říčního štěrku, a místy i s valouny křemene. Barva se pohybovala od cihlově červeného jilu až po hnědožluté nivní usazeniny.

Již při zpracování územní archeologické studie, jejíž součástí byl průzkum pedologickou tyčí na vytipovaných plochách a sondáž za pomoci UDS, byla objevena skrumáž keramiky z období eneolitu, interpretovaná posléze jako hrob. V bezprostředním okolí tohoto nálezů, na ploše cca 1,5 ha, byla později provedena skrývka zemními stroji UDS. Zbytek ploch byl prosondován a skryt buldozery za odborného dohledu pracovníka AC VMO. Při skrývce se v blízkosti již zmíněného hrobu začala na hranici ornice a podloží objevovat keramika. Pouze ve dvou případech byl rozlišen zásyp objektů od okolního podloží, zbývající dva nálezy tvořily pouze shluky keramiky. Poněvadž se jednalo o záměrně uloženou keramiku, někdy i v kombinaci se štípanou industrií, byly objekty interpretovány jako hroby, případně jako jejich zbytky, ačkoliv se ani v jednom případě nedochovalo kosterní pozůstatky. Jejich absenci lze přisuzovat agresivnímu podloží nebo intenzivní zemědělské činnosti, ale nelze vyloučit ani to, že mohlo jít o kenotafy.

Podle keramiky z hrobu č. 1, kde se zachovaly rekonstruovatelné tvary nádob, byly tyto nálezy datovány do starší fáze kultury nálevkovitých pohárů.

Filip Šrámek, Petr Vitula, AC VMO

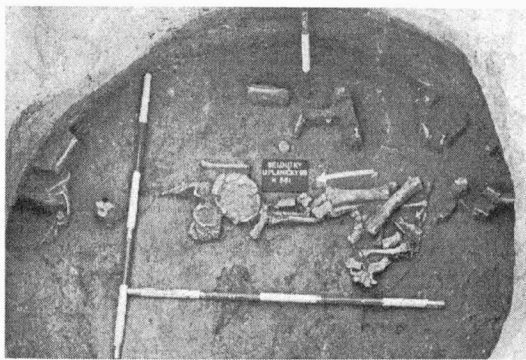
Resumé:

Olomouc (Kataster Řepčín, Bez. Olomouc) „Pod hřbitovem“. Gräberfeld (?). Trichterbecherkultur. Rettungsgrabung.

SELOUTKY (okr. Prostějov)

„U planičky“. Jordanovská skupina, KNP, mladý eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

V rámci záchranného archeologického výzkumu v Seloutkách - „U planičky“ byla identifikována téměř desítka objektů, které náleží eneolitickému osídlení. Přírodní poměry a historie výzkumů - viz. kapitola Neolit, Seloutky - „U planičky“. Osídlení zde pokračuje přes sporadické doklady keramiky jordanovské skupiny sídlištěm kultury s nálevkovitými poháry (dále KNP) - fáze Ib a II. Z něho je důležitý především druhý zjištěný pohřeb na sídlišti (po pohřbu LnK v objektu 527), který se nacházel v menší zásobní jámě. Jednalo se o skelet dítěte do 5 let věku, které bylo také původně uloženo ve skrčené poloze, pravděpodobně na pravém boku, obličejem k východu (viz. obr. 1). Skelet byl však dislokován drobnými hlodavci a nenacházel se v původním uložení. U tohoto pohřbu lze také sledovat příklady rituálních praktik tehdejší doby. Přímou u hlavy dítěte se nacházeli v původní poloze dvě nohy skotu a u nich ještě celý skelet psovité šelmy (pes, liška). Jáma pak byla s největší pravděpodobností okamžitě zasypána žlutou spraší a půl metru nad dnem bylo objeveno velké žebro ze skotu a celá kamenná sekera. Za poslední dva roky se jedná na Prostějovsku o čtvrtý takový nález pohřbu na sídlišti KNP.

Obr. 1. Seloutky (okr. Prostějov), „U planičky“. Dětský pohřeb s rituálně uloženými částmi zvířat kultury s nálevkovitými poháry. Kindergrab mit rituell beigelegten Teilen von Tieren. Foto Z. Čížmář.

Konec eneolitického osídlení je na lokalitě doložen pouze jako intruze v neckovitým příkopu kulturního komplexu popelnicových polí, z kterého

pochází několik zlomků keramiky. Ty lze rámcově zařadit do období mladého eneolitu.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Seloutky (Bez. Prostějov). „U planičky“. Jordanower Kultur, TBK, Jungäneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

SLAVKOV (okr. Uherské Hradiště)

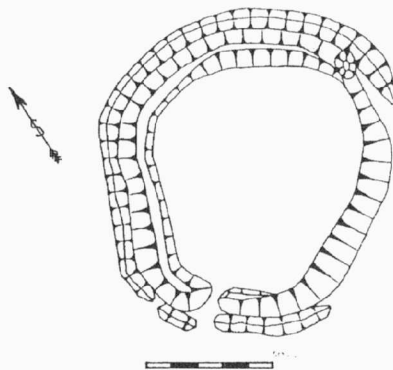
„Kolo“. Eneolit. Povrchový sběr.

Během května a listopadu 1999 byla provedena prospekce opevněného výšinného sídliště v poloze „Kolo“, kóta 474,5 m n. l., k. ú. Slavkov, okr. Uherské Hradiště. Byl pořízen přibližný plán dochovaných zbytků fortifikace - opevnění má oválný uzavřený půdorys s delší osou ve směru severovýchod - jihozápad a je dobře patrné po celém obvodu, na nejlépe přístupných místech od S, Z a J je tvoří asi 15 m široký val doplněný na vnější straně mělkým příkopem. Vnitřní prostor vymezený opevněním má rozlohu zhruba 0,6 ha. Dataci do eneolitu uváděnou J. Pavelčíkem (Pavelčík 1987) se nepodařilo i přes opakovanou povrchovou prospekci ověřit žádnými novými nálezy, hradiště je dle dosavadních poznatků nálezově velmi chudé.

David Parma, FF MU Brno

Literatura:

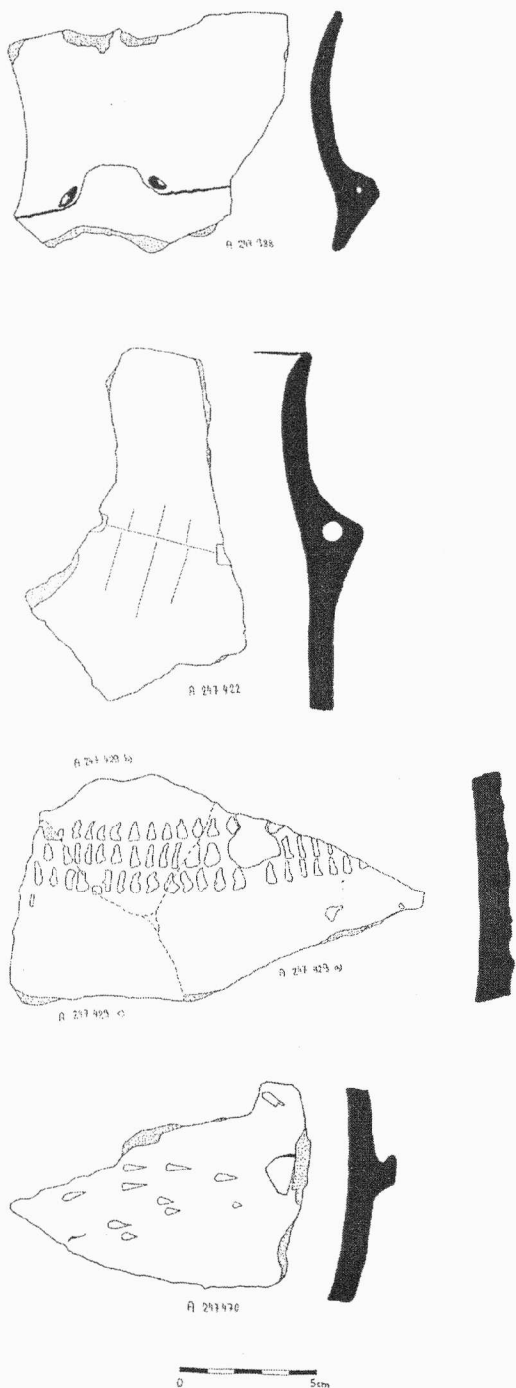
Pavelčík, J. 1987: Terénní průzkum ve Slavkově (okr. Uherské Hradiště). PV 1984, 77.

Obr. 1. Slavkov (okr. Uherské Hradiště), „Kolo“. Půdorys opevnění. Grundriß der Befestigung.

Resumé:

Slavkov (Bez. Uherské Hradiště), „Kolo“. Äneolithikum. Oberflächensammlung.

Obr. 1. Uherský Ostroh (k. ú. Kvačice, okr. Uherské Hradiště). Inv. č. A 247 388 a A 247 470: objekt 1/99 – sonda D (lengyel); Inv. č. A 247 429 a-c: objekt 1/99 – sonda H (jevišovická kultura); Inv. č. A 247 470: objekt 2/99 – vrstva 20-40 cm (LnK).

Uherský Ostroh (Kataster Kvačice, Bez. Uherské Hradiště). Inv. Nr. A 247 388 und A 247 470: Objekt Nr. 1/99 – Sonde D (Lengyeler Kultur); Inv. Nr. A 247 429 a-c: Objekt Nr. 1/99 – Sonde H (Jevišovicer Kultur); Inv. Nr. A 247 470: Objekt Nr. 2/99 – Schicht 20-40 cm (LBK).

UHERSKÝ OSTROH (k. ú. Kvačice, okr. Uherské Hradiště)

„Chylický rybník“. Eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Rozšiřování těžby štěrkopísku v dobývacím prostoru štěrkovny na katastrálním území obce Uherský Ostroh III – Kvačice vyvolalo v dubnu až červnu roku 1999 čtvrtou etapu archeologického výzkumu. Náš zájem se soustředil na plochu o rozloze 9 600 m² do jižní části těžebního jezera. Vlastnímu výzkumu předcházela archeogeofyzikální prospekce prováděná firmou Geodril, která odhalila 8 větších anomálií magnetického pole, zkoumaných při vlastním archeologickém výzkumu. Ten byl do značné míry ztížen faktem, že z předem vytýčené sítě určující polohu objektů se vzhledem k čilému těžebnímu ruchu dochovalo jen torzo. S ohledem na relativně mocnou vrstvu podorniči tak nebylo možné sondovat všech osm anomálií a náš výzkum se proto omezil na sondáž šesti rozsáhlých anomálií, z nichž čtyři provázely také archeologické nálezy a lze je tedy považovat za archeologické objekty.

Objekt 1/99 – byl superpozicí eneolitického osídlení, které zachytily sondy H a D, a slovanského (středohradištního) srubového (?) objektu. Bohatý keramický materiál eneolitické části představuje nálezy z pozdní fáze MMK a bádenské či jevišovické kultury. Vzhledem k podmínkám výzkumu nebyl odhalen přesný půdorys eneolitického objektu.

Další dvě zkoumané plochy (pracovně označované jako 2/99 a 3/99) se nakonec neukázaly být archeologickými objekty, ač nehojný střepový materiál přinesly, což však na této polykulturní, bohatě osídlené lokalitě není nic zvláštního. Naopak všechny další sondy do objektů 4/99, 5/99 a 6/99 prokázaly osídlení z eneolitu popř. doby bronzové (povětšinou nezdobené drobné střípky, výjimečně také nálezy ŠI). Ze sondy 4/99 pochází také časně laténský tuhovaný okraj.

Dana Menoušková, Miroslav Vaškových
SM Uherské Hradiště

Resumé:

Uherský Ostroh (Kat. Kvačice, Bez. Uherské Hradiště). „Chylický rybník“. Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

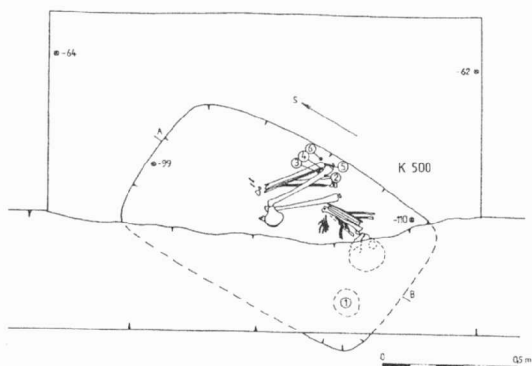
URČICE (okr. Prostějov)

„Blacky“. Eneolit – KZP. Sídliště, hrob. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu, při budování středotlakého přivaděče plynu pro obec Alojzov (od 18. 3. do 30. 4. 1999), se podařilo na dvou výrazných potočních terasách v katastru obce Určice prozkoumat na 77 zahloubených objektů

od mladší doby kamenné do mladohradištního období.

Na první terase se nacházejí polní trati „Blacky“ a na ní navazující bezejmenná trať. Tvoří východní rozhraní intravilánu a extravilánu Určic. Ze zjištěných archeologických objektů zaujme především hrob dítěte ze závěru pozdní doby kamenné, náležející kultuře se zvoncovitými poháry. Dítě bylo uloženo ve skrčené poloze na pravém boku, hlavou k jihu, obličej k východu. Obdélná hrobová jáma měla rozměry 112x64x100 cm, což odpovídá stáří dítěte (do 5 let). Za hlavou, kterou porušil výkop rýhy, byl jako milodar uložen malý džbánec s ouškem a v místě kolen se nacházelo 5 kostěných kuželovitých knoflíků s tzv. „V“ vrtáním (obr. 1). Ty byly součástí oblečení. Jedná se prozatím o jediný hrob této kultury na katastru Určic a signalizuje možnost výskytu dalších hrobů či existence pohřebiště v tomto prostoru.

Obr. 1. Určice (okr. Prostějov), „Blacky“ (1999). Půdorys hrobu KZP. Grundriß des Grabes der GBK.

„Hájové“. Eneolit - jordanovská skupina, KNP, KŠK. Sídliště, hrob. Záchraný výzkum.

Eneolitický vývoj na lokalitě reprezentují 3 kultury. Jordanovskou skupinu zde reprezentuje, mimo ojedinělých intruzí ve starších či mladších objektech, větší hliník (jáma 547). Z něho pochází hodnotný soubor keramiky a ostatních nálezů. Z nich zaujme především masivní měděná spirála, která je svinutá z masivního plechu. Spirála má délku 4,2 cm, šířku 0,65-0,9 cm, přičemž má trojúhelníkový průřez. Síla plechu 0,5 mm. Jedná se o první nález z tohoto období na Moravě.

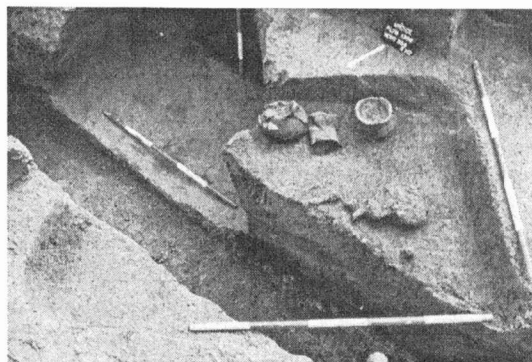
Kultura s nálevkovitými poháry je reprezentovaná zásobní jámou (536) a částí většího hliníku (539). Přes sporadické nálezy z obou objektů pohází po jedné celé, či rekonstruované nádobe (poháru), které tyto objekty řadí do fáze Ib.

Důležitým byl i objev hrobu kultury se šňůrovou keramikou (jáma 555/H2). V hrobové jámě, o rozměrech 166x122x22 cm, byl uložen ve skrčené poloze na pravém boku muž, hlavou k jihu, obličejem k východu. Jako milodary zde byly uloženy, u východní hrany hrobové jámy, čtyři nádoby a to pohár zdobený otiskem šňůry, džbánec, amfora a fragmenty misky (obr. 2). Za týlem se pak nacházel pazourkový úštěp. Z porušené části se nepodařilo vyzvednout žádné další nálezy. Jedná se o doklad druhého pohřebiště tohoto lidu na katastru Určic.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Určice (Bez. Prostějov). „Blacky“. Āneolithikum - Glockenbecherkultur. Siedlung, Grab. Rettungsgrabung; „Hájové“. Āneolithikum - Jordanówer Kultur, TBK (Siedlung), Schnurkeramik (Grab). Rettungsgrabung.

Obr. 2. Určice (okr. Prostějov), „Hájové“ (1999). Celkový pohled od severu na hrob KŠK. Gesamtansicht des Grabes der Schnurkeramik von N her.

VÁVROVICE (okr. Opava)

„Krásné pole“. Eneolit, KNP a KZP. Sídliště. Záchraný výzkum.

Referovaný výzkum probíhal v prostoru polní tratě „Krásné pole“ v období od 6.6. do 26.10.1996 a byl vyvolán stavební činností podniku Čokoládovny a.s., odštěpného závodu Opavia, který v uvedené poloze budoval své nové výrobní a správní centrum. Stavebními zásahy byla dotčena rozsáhlá plocha 9,4 ha.

Ještě před zahájením skryvkových prací proběhla na staveništi archeogeofyzikální prospekce, aby byla získána základní představa o rozsahu a rozložení potenciálních podpovrchových archeologických objektů v plošně rozsáhlém území a stanoven nejvhodnější postup vlastního výzkumu. Geofyzikální proměření a následnou pedologickou sondáž na lokalitě realizovala ve dnech 8. až 18. 4.

1996 specializovaná brněnská firma Geodril, s.r.o. Ta zde použila magnetometrickou metodu plošného gradientového měření v síti 2x2 m. Tak bylo v celé zkoumané ploše zaměřeno celkem 24 021 magnetických bodů a provedeno 62 ověřovacích pedologických vpichů do maximální hloubky 1 m. Uvedenou metodou byly odhaleny četné izometrické anomálie (přes 120), které prozrazovaly přítomnost antropogenní činnosti vzniklých zahloubených objektů nepravidelného i oválného půdorysu.

Vlastní archeologický výzkum pak na vávrovické lokalitě odhalil celkem 132 pravěkých objektů, z nichž 131 představovalo pozůstatky několika sídlišť lidu kultury nálevkovitých pohárů (KNP). Ta pocházela z různých období trvání této kultury. Jediná jáma náležela kultuře zvoncovitých pohárů (KZP). Zkoumaná lokalita byla tedy prakticky monokulturní.

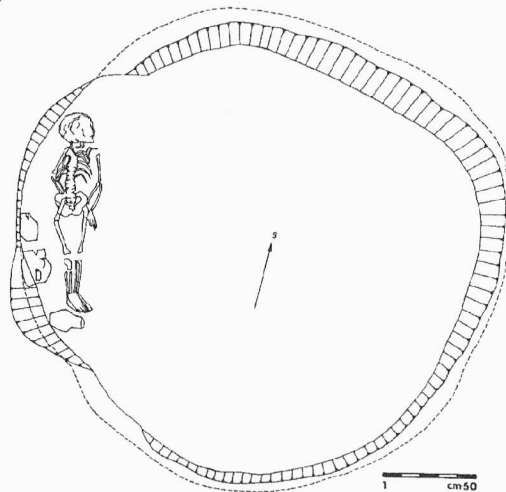
Kromě paleobotanické analýzy zbytků nalezených zuhelnatělých dřev, která již byla provedena, připravují se v současnosti další odborné expertízy nalezeného materiálu. Jedná se především o antropologické posouzení lidských kosterních pozůstatků (4 jedinci), zhodnocení bohatého osteologického materiálu a určení původu suroviny kamenné štiřané industrie.

Ze všech prozkoumaných archeologických objektů bych se chtěl především zmínit o těch, v nichž byly nalezeny kosterní pozůstatky lidských jedinců. Takové byly objeveny na vávrovickém sídlišti celkem tři - č. 63, 69 a 86. Byly v nich nalezeny celkem 4 skelety, z nichž tři patří jednoznačně dětem. V obj. č. 69 byly vedle kostry dítěte nalezeny i pozůstatky dospěléjšího jedince. Podle nálezových okolností se zdá, že oba pohřby nebyly současné, neboť s pohřbem dítěte souvisí pravděpodobně částečné narušení pozůstatků staršího jedince.

Objekty č. 63 a 69 spolu těsně sousedí. V jejich blízkosti se vyskytuje i obj. č. 59, který je oběma výše uvedeným morfologicky velmi podobný. Neobsahoval sice žádné lidské pozůstatky, při jeho severní stěně však byla asi v polovině výšky zásypu objevena téměř celá nádoba bombovitého tvaru. Všechny tři objekty tak dohromady tvoří vrcholy rovnoramenného trojúhelníku. V jejich nejbližším okolí byla objevena výrazná kumulace sídlištních objektů. Obj. č. 86 byl od předešlých poměrně značně vzdálen k SSV a náležel ke kumulaci objektů v širším okolí geodetického záměrného bodu č. 5002. Všechny tři objekty vykazují řadu shodných prvků, vedle toho jsou však zde i difference. Všechny obsahují vedle lidských kosterních pozůstatků také hřobovou výstavu - keramické nádoby a pozůstatky zvířat. Zatímco u dítěte z obj. č. 86 byla nalezena dobře zachovalá kostra psa (?), byly inhumace v

objektech č. 63 a 69 provázeny ostatky zvířat jen v zástupné formě. V prvním případě šlo o klobovou partii masivní kosti (hovězí?, vepřová?), v druhém o podlouhlou čelist (pes?, liška?).

Objekty nejeví ustálenost pohřebního ritu - prakticky každá kostra je uložena jinak a také jinak orientována - a postrádají znaky piety. U dětí z obj. č. 69 a 86 můžeme bez rozpaků hovořit doslova o pohození (dítě v obj. č. 86 leželo hlavou dolů, s nohama opřenýma o stěnu hřobové jámy). Zajímavá je skutečnost, že s výjimkou obj. č. 69 jsou oba další z hlediska velikosti zbytečně předimenzované. Sloužily snad objekty původně jinému účelu a hroby se z nich staly až druhotně, anebo naopak, počítalo se s dalšími pohřby? Na tuto otázku nelze spolehlivě odpovědět, ač se zdá, že s výjimkou dítěte z obj. č. 86, které leželo na vrstvě zásypu, byly ostatní kostry uloženy až na podložní žlutce, což by svědčilo o tom, že objekty byly vykopány těsně před jednotlivými pohřby. Domníváme se proto, že alespoň v případě objektů č. 63 a 69 můžeme předpokládat primaritu jejich hřobové funkce.

Obr. 1. Vávrovice (okr. Opava), „Krásné pole“ (1996). Obj. č. 63. Objekt Nr. 63.

Pokud jde o objekty sídelní, je nutno zmínit se o dvou kúlových konstrukcích, jejichž pozůstatky se na zkoumané lokalitě dochovaly ve formě soustav kúlových jam. Zejména větší stavbu, sestávající z 16 kúlů, lze zcela bezpečně označit za pozůstatek pravěkého domu. Ten měl mírně trapézovitý půdorys a byl dlouhý 14 m. Čelní strana (orientovaná k jihovýchodu) byla široká 6 m a strana zadní 4,5 m. Čtyři další kúly v blízkosti vlastní stavby - pokud s ní jsou současné - lze interpretovat jako možné torzo ohrady pro dobytek.

Menší kúlová stavba sestávající z 5 kúlů, jež jsou uspořádány do pentagonu, je z hlediska interpretace poněkud problematická a lze ji s dávkou opatrnosti označit za chatu.

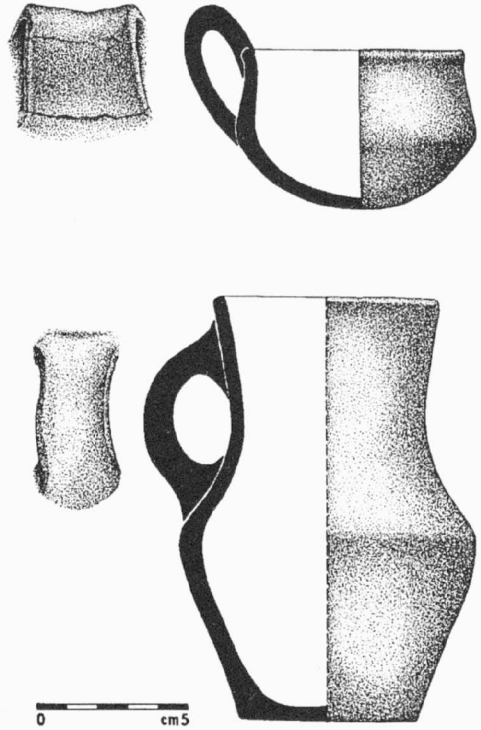
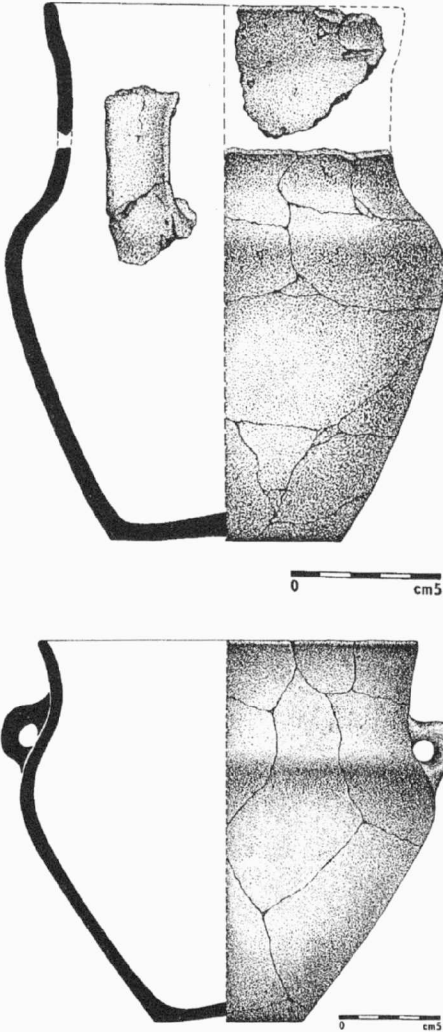
Výzkumem v polní trati „Krásné pole“ byly tedy především objeveny pozůstatky vícefázového sídliště lidu s kulturou nálevkovitých pohárů. Chronologicky je ho možno předběžně zařadit spíše do starších fází této kultury, kdy v tvarovém habitu keramického materiálu doznívalo ještě dědictví předcházejícího lengyelského kulturního okruhu. Obsah ojedinělého objektu KZP byl z hlediska keramických nálezů natolik

chudobný, že o něm kromě obecného kulturního zařazení nemůžeme říci nic bližšího.

Pavel Stabrava, PÚ Ostrava - arch. odd. Opava

Resumé:

Vávrovice (Bez. Opava), „Krásné pole“. Äneolithikum - TBK und GBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 2. Vávrovice (okr. Opava), „Krásné pole“ (1996). Keramika z obj. č. 63. Objekt Nr. 63 - Keramik.

VELKÝ TÝNEC (okr. Olomouc)

„Prostřední a Zadní hony“. Eneolit - KNP. Sídlištní objekty. MŠK. Hroby. Záchranný výzkum.

V období od měsíce března do prosince 1999 proběhla další etapa předstihového archeologického výzkumu na rychlostní komunikaci R 35 z Lipníka nad Bečvou do Olomouce v úseku G 31. Lokalita se nachází na

mírné sprašové terase orientované SV směrem asi 1 km na S od obce Velký Týnec. Poloha je obtékána ve směru SV-JZ Přáslavicovou svodnicí. Nadmořská výška lokality se pohybuje v rozmezí 240-250 m.n.m. Výzkum navázal na plochu zkoumanou v roce 1998 (Berkovec 1999, 226-7) a to přibližně západním a východním směrem.

Na stanovišti skryto celkově 574 archeologických sídlištních objektů a 8 kostrových hrobů. V roce 1999 výzkum probíhal na dvou plochách a prozkoumáno bylo celkem 4,5 ha plochy. Na první zkoumané ploše (V) bylo odkryto okolo 330 pravěkých sídlištních objektů a 2 hroby. Na druhé ploše (Z) se podařilo odkrýt 86 pravěkých sídlištních objektů a 2 hroby.

Objekty na první (V) zkoumané ploše bylo možno pro absenci keramického materiálu datovat pouze rámcově do pravěku. Ze sídlištních objektů na druhé (Z) ploše byl vyzvednut keramický materiál, na jehož základě bylo možno přisoudit tyto objekty eneolitické kultuře nálevkovitých pohárů, na základě některých charakteristických forem nejspíše její baalberské fázi. Mezi zkoumanými objekty byly také dva hliníky oválného tvaru (obj. č. 241 a 249). První z nich měl rozměry 4,60m x 4,52m a hloubku 1,56m, druhý měřil 4,54m a byl hluboký 1,57m. Zásyp u obou byl shodně tvořen tmavě šedohnědou hlínou silně promísenou žlutou jílovitou hlínou. V obou byly při výkopu zachyceny zbytky po ohništi. Z výplně objektů pochází keramický materiál, štípaná a broušená kamenná industrie, mazanice a zbytky zvířecích kostí.

U hrobů kultury se šňůrovou keramikou převládala orientace S-J (hroby č. 5, 6, 7), pouze jeden z nich (hrob č. 8) byl orientován SV-JZ. Hrobové jámy měly pravidelný obdélný tvar a jejich zásyp tvořila tmavě černá silně ulehlá hlína. Hroby č. 5 a 6 náležejí ke skupině na V ploše zkoumané již v loňském roce (Berkovec 1999, 227).

Hrob č. 5 o rozměrech 2,45m x 2,0m a hloubce 0,55m obsahoval 5 nádob, štípanou industrii, broušenou sekerku a drobnou zvířecí kost. Ve střední části hrobové jámy byly zachovány negativy lidských kostí svědčící o původním uložení na pravém boku hlavou k J.

Hrob č. 6 měl rozměry 1,85m x 1,25m a hloubku 0,20m. Na dně bylo umístěno 7 nádob. Zbytky lidské kostry se nezachovaly.

Hroby 7 a 8 byly prozkoumány na Z ploše ve vzdálenosti skoro 800 m od první skupiny hrobů MŠK. Jejich vzájemná distance činila asi 125 m.

Na dně hrobu č. 7, který měl rozměry 2,5m x 2,0m a hloubku 0,55m, byly zachovány negativy lidských kostí ukazující na polohu na pravém boku hlavou

k J. V jejich blízkosti se nacházely 2 keramické nádoby a broušený sekeromlat. V zásypu byly roztroušeny jednotlivé střepy, mazanice a uhlíky.

Hrob č. 8 o rozměrech 2,30m x 2,05m a hloubce 0,65m obsahoval 3 nádoby a jeden sekeromlat. V S části hrobové jámy u dna byla zachycena větší koncentrace uhlíků.

Arkadiusz Tajer, Jaroslav Peška, AC VMO

Literatura:

Berkovec, T. 1999: Velký Týnec (okr. Olomouc), Přehled výzkumů 40 (1997-1998), Brno, 226-7.

Resumé:

Velký Týnec (Bez. Olomouc). „Prostřední a Zadní hony“. Āneolithikum, Trichterbecherkultur (Siedlung), Schnurkeramikultur (Gräberfeld). Rettungsgrabung.

ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)

„Mezicestí“. Eneolit - ŠK. Žárový hrob. Záchranný výzkum.

Trať „Mezicestí“, ležící západně od katastru Malenovic, okrajové části městské aglomerace Zlína, patří k nejbohatším polykulturním nálezitím v rámci zlínského okresu. Výzkum v roce 1999 byl realizován jednak v trase nově zbudované spojnice (silnice III/4973) mezi hlavní komunikací Zlín – Otrokovice a vedlejší silnicí mezi Malenovicemi a Kvítkovicemi (ZM 1 : 10 000, l. č. 25-31-24, s.č. 227 a 233 mm Z, 74 a 98 mm J), dále v trase horkovodu a na ploše staveniště supermarketu Centro. Lokalita je situována na návrší mírné terénní vlny nad starou říční terasou levého břehu řeky Dřevnice v nadmořské výšce kolem 195 m.

Z období eneolitu se na místě staveniště marketu podařilo zachytit žárový hrob šňůrové kultury. Jedná se o první hrobový nález z oblasti Zlínska (bude publikován v samostatné studii).

*Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno,
Jana Langová, Muzeum JV Moravy Zlín*

Resumé:

Zlín (Kataster Malenovice u Zlína, Bez. Zlín). „Mezicestí“. Schnurkeramik. Brandgrab. Rettungsgrabung.

PD 4423

41. 1999. (2000).

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147
612 00 Brno, CZ

tel: 05/41514112, fax: 50/41514123
e-mail: infor@iabrno.cz

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0